

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету

д.е.н. І.В. Колокольчикова
«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної практики «**Вступ до фаху**»
підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «**Бакалавр**»
зі спеціальності **242 «Туризм»**

Форма навчання	Нормативні дані						ВСЬОГО	
	Курс	Семестр	Самостійна робота, год.	Індивідуальні заняття, год.	Навчальна (виробнича) практика, год., кред., ECTS	Підсумковий контроль (форма, семестр)	годин	кредитів ECTS
Денна	1	2	-	-	навчальна, 120	диф.залік, 2 сем.	120	4

Затверджено методкомісією
факультету економіки та бізнесу

Голова
 Ю.Вороніна

Протокол № 1
від 4 вересня 2023 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні
кафедри економіки і бізнесу

Завідувача кафедри,
к.е.н. Л.О. Болтянська

Протокол № 1
від 31 серпня 2023 р.

Розробники:
к.е.н., доц. О.І. Лисак

Запоріжжя, 2023 р.

1 ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної практики	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів ECTS: 4	Галузь знань 24 Сфера обслуговування		
Загальна кількість годин – 120 годин	Спеціальність 242 «Туризм»	Курс	Семестр
		1 курс,	2-й
Тижневих годин: 30 год.	Освітній ступень: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Практика	120 год.
		Самостійна робота	-
		Індивідуальна робота	-
		Форма контролю: диференційований залік	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Навчальна практика для студентів 1 курсу факультету економіки і бізнесу є невід’ємною складовою освітньо-професійної підготовки. Навчальна практика є важливим етапом навчального процесу у вищому навчальному закладі з метою формування у студентів активного ставлення до здобуття високого рівня наукових і професійних знань, умінь і навичок для майбутньої практичної діяльності в галузі управління та адміністрування.

Навчальна практика є практикою професійного спрямування, а саме – основою уявлення про майбутню професію, вивчення професійних (фахових) функцій майбутніх фахівців у різних сферах туристичної діяльності.

Метою проходження студентами навчальної практики є набуття практичних умінь і навичок, закріплення універсальних і професійних компетенцій, набутих ними в процесі вивчення дисциплін «Вступ до фаху».

Завдання навчальної практики:

- вивчення законодавчих актів, які регламентують правове поле діяльності туристичних підприємств у світі та в Україні;
- розгляд загальних тенденцій розвитку туристичного бізнесу в світі, виділення особливостей та прогнозування перспективних напрямів;
- оволодіння навичками складання переліку послуг туристичного підприємства та будови його організаційної структури;
- розуміння суті туристичного маршруту, його розробки та економічного обґрунтування.

З ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- нормативну базу, яка впливає на формування та розвиток туристичного бізнесу в світі та в Україні;
- систему організації роботи туристичних підприємств;
- права та обов'язки фахівців з туристичної діяльності;
- права та обов'язки туриста, як клієнта та споживча послуги;
- види туристичних послуг, їх зміст та особливі відмінності;
- інформаційні ресурси щодо дослідження розвитку туристичного руху в світі та в Україні;

У результаті проходження навчальної практики студент повинен **вміти**:

- аналізувати розвиток туристичного бізнесу в світі, визначати країни – лідери по наданню туристичних послуг;
- давати оцінку природно – ресурсному та соціально – культурному середовищі України з метою визначення видів туристичних послуг в залежності від регіональних та культурологічних особливостей;
- складати посадову інструкцію фахівця з туристичної діяльності;
- будувати організаційну структуру роботи туристичного підприємства в залежності від напрямку діяльності та потреб ринку;

- оцінювати та моделювати поведінку потенційного клієнта – замовника туристичних послуг;
- розробляти перелік послуг туристичного підприємства;
- розробляти та обґрунтовувати ефективність туристичних маршрутів.

4 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Організація навчальної практики здійснюється згідно з «Положенням про проведення практик студентів ТДАТУ» та «Положення про робочу програму навчальної (виробничої) практики та методичні рекомендації до її розробки».

Підставою для проходження практики є наказ ректора. Навчальна практика «Вступ до фаху» проводиться у терміни, передбачені навчальним планом. Тривалість навчальної практики «Вступ до фаху» відповідно до навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 242 «Туризм» складає 4 тижня.

Організація й навчально-методичне керівництво практикою студентів здійснюється кафедрою обліку і оподаткування у навчальних аудиторіях під керівництвом викладачів даної кафедри.

Обов'язки керівника практики:

- здійснює загальну організацію практики, тобто розробляє організаційні заходи, що забезпечують її підготовку та проведення;
- здійснює контроль за проходженням практики;
- готує методичні вказівки до проведення навчальної практики студентів, робочу програму з навчальної практики, методичні вказівки для роботи;
- повідомляє студентам про систему звітності з практики, забезпечує високу якість проходження практики згідно з затвердженою програмою;
- контролює забезпечення нормальних умов для проходження екскурсій на базах практик та виробничих об'єктах сфери обслуговування, проведення з

ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки, а також виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку;

- приймає заліки з практики у складі відповідної комісії;
- подає завідувачу кафедри (у встановлений термін) письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практичної підготовки студентів;
- готує підсумковий звіт за результатами практики.

Студент під час виробничої практики повинен:

- виконувати завдання, передбачені програмою практики та планом-графіком проходження практики;
- підпорядковуватись чинним у закладі, організації правилам внутрішнього розпорядку;
- вивчити та дотримуватись правил охорони праці та виробничої санітарії;
- дотримуватись календарного плану проходження навчальної практики;
- надати керівнику практики письмовий звіт про виконання усіх завдань, здати та захистити звіт про практику у встановлені терміни.

Календарний графік навчальної практики наведено нижче в розрахунку на 5-денний робочий тиждень (табл. 1).

Таблиця 1

Календарний графік проходження навчальної практики

№ п/п	Назва завдань і зміст робіт	Тижні проходження практики			
		1	2	3	4
1.	Ознайомлення студентів з метою та завданнями практики, змістом практичних занять, веденням щоденника. Видача індивідуальних завдань	1			
2.	Концепція розвитку туристичного бізнесу в світу. Презентації на тему «Країна – сфера туризму»	1			
3.	Концепція розвитку туристичного бізнесу в Україні. Презентації на тему: «Куточки України – сфера туристичного бізнесу»	1			
4.	Ознайомлення з законодавчими документами, які є підґрунтям розвитку туристичного бізнесу в	1			

	Україні та за її межами. Питання правового поля, які потребують подальшого вирішення.				
5.	Посадові інструкції фахівців туристичних підприємств: інструктор – методист по туризму, інструктор з туризму, менеджер з туризму, фахівця з продажу, агент з організації туризму та інш.		3		
6.	Наукова бібліотека університету. Бюлетені надходжень літератури в друкованому та електронному вигляді, які можуть бути використані в процесі навчання. Аналітика останніх публікацій з розвитку туристичної діяльності.		1		
7.	Знайомство з інет – платформою: «Все про туризм. Туристична бібліотека» http://infotour.in.ua/senin15.htm		1		
8.	Види подорожі та мандрівок: сільський туризм, паломницький та релігійний туризм, масовий туризм, подорожі з досягнення рекордів, молодіжний туризм та інш. Підготовка презентацій по напрямам.			1	
9.	Організаційні форми туризму та основні категорії. Цілі туризму. Робота над категоріальним апаратом. Складання кросвордів.			1	
10.	Турист, як головна складова туристичної діяльності. Права та обов'язки. Психологічний портрет та модель поведінки потенційного клієнта.			2	
11.	Туристична інфраструктура (індустрія): перевезення, готельна індустрія, система громадського харчування, розваги та атракціони, страхування та інші фінансові послуги				1
12.	Туристичні послуги, роботи, товари: туристична послуга, стандартизація та сертифікація послуг, тур і туристичний маршрут.				1
13.	Індивідуальне завдання: Розробка концепції туристичної діяльності окремого регіону України: потенціал, туристичні ресурси, туристичні продукти, туристичний маршрут. Презентація роботи.				2
12	Захист результатів виконання завдань практики				1
Всього днів		5	5	5	5

5 ПРОГРАМА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Тема 1. Навчальна практика «Вступ до фаху», мета, завдання, зміст.

Ознайомлення студентів з метою та завданнями практики, змістом практичних занять, веденням щоденника, а також індивідуальним завданням.

Тема 2. Міжнародний туризм: напрями та особливості

Концепція розвитку туристичного бізнесу в світу. Встановлення рейтингу країн світу – лідерів з туризму. Складання карти світу щодо туристичних послуг та спеціалізації.

Тема 3. Туризм в Україні: розвиток, тенденції та особливі риси

Концепція розвитку туристичного бізнесу в Україні. Регіональні особливості природно – ресурсного та соціально – культурного розвитку країни.

Тема 4. Правова база регулювання діяльності туристичних підприємств в Україні

Ознайомлення з законодавчими документами, які є підґрунтям розвитку туристичного бізнесу в Україні та за її межами. Питання правового поля, які потребують подальшого вирішення.

Тема 5. Професії туристичної підприємницької діяльності. Посадові інструкції та кваліфікаційні вимоги.

Посадові інструкції фахівців туристичних підприємств: інструктор – методист по туризму, інструктор з туризму, менеджер з туризму, фахівця з продажу, агент з організації туризму та інш.

Тема 6. Наукова література та джерела інформації дослідження розвитку туристичної сфери

Наукова бібліотека університету. Бюлетені надходжень літератури в друкованому та електронному вигляді, які можуть бути використані в процесі навчання. Аналітика останніх публікацій з розвитку туристичної діяльності.

Тема 7. Інформаційні ресурси у вивчення основ туристичної діяльності.

Знайомство з інет – платформою: «Все про туризм. Туристична бібліотека» <http://infotour.in.ua/senin15.htm>

Тема 8. Особливості туристичної діяльності: види послуг.

Види подорожі та мандрівок: сільський туризм, паломницький та релігійний туризм, масовий туризм, подорожі з досягнення рекордів, молодіжний туризм та інш. Підготовка презентацій по напрямам.

Тема 9. Організаційні туристичної діяльності, основні категорії.

Організація туристичного підприємства. Цілі туризму. Робота над категоріальним апаратом. Складання кросвордів.

Тема 10. Турист як економічна категорія: клієнт та споживач послуги.

Турист, як головна складова туристичної діяльності. Права та обов'язки. Психологічний портрет та модель поведінки потенційного клієнта.

Тема 11. Туристична індустрія

Види туристичного виробничої інфраструктури: перевезення, готельна індустрія, система громадського харчування, розваги та атракціони, страхування та інші фінансові послуги.

Тема 12. Туристичні послуги, роботи, товари.

Туристична послуга, стандартизація та сертифікація послуг, тур і туристичний маршрут.

Тема 13. Індивідуальне завдання.

Розробка концепції туристичної діяльності окремого регіону України: потенціал, туристичні ресурси, туристичні продукти, туристичний маршрут. Презентація роботи.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення навчальної практики з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при виконанні програми використовуються такі методи навчання, як: проведення досліджень, аналізу, складання графічних схем, таблиць, програм, робота в малих групах, презентації, самостійна робота з рекомендованою літературою та джерелами Інтернет тощо.

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Порядок отримання диференційованого заліку

Студенти звітують про виконання програми в останній робочий день навчальної практики.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту на рецензування керівнику практики від навчального закладу. До письмового звіту додаються документи визначені кафедрою.

По закінченні навчальної практики з дисциплін «Вступ до фаху» та студентам виставляють оцінки за результатами перевірки звітної документації і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими студентами проводиться співбесіда з питань виконання програми практики.

Підведення підсумків практики оцінюється диференційованим заліком.

Перелік питань, що виносяться на залік

По закінченню навчальної практики студенти повинні у письмовій формі відповісти на всі поставлені завдання, а також при захисті звіту з навчальної практики підготувати презентацію своєї роботи.

Методика оцінювання та розподіл балів, що присвоюються студентам

Після завершення строків практики студенти докладають про виконання програми практики. Форма звітності - надання складеного звіту, оцінений та підписаний керівником практики від кафедри.

Підсумки практики підводяться в процесі складання студентом заліку комісії, яка призначається завідувачем кафедри. Результати складання заліку з практики заносяться в список-відомість навчальної практики, проставляються в заліковій книжці.

Керівник навчальної практики інформує кафедру щодо фактичних термінів початку й закінчення практики студентами, про їх дисципліну, стан

охорони праці на базі практики та з інших питань організації чи проведення практики.

Загальне оцінювання роботи студентів здійснюється шкалою ECTS (табл.3).

Таблиця 3

Структура диференційованого заліку з навчальної практики

Види робіт	Форма звітності	Кількість балів
Інструктажу з порядку проходження практики та з охорони праці і безпеки життєдіяльності. Отримання звітної та методичної документації. Робота із літературою, пошук матеріалів до звіту та індивідуальному завданню.	Журнал інструктажу з питань охорони праці.	0-10
<i>Проходження практики та написання звіту:</i>		50-60
- присутність студента відповідно до розкладу проходження практики	Журнал обліку присутності студента	10
- ритмічність роботи під час практики у відповідності до календарного плану	Календарний план. Робочі матеріали та презентації згідно плану виконання письмового звіту практики	5-15
- відповідність звіту щодо вимог оформлення звіту з навчальної практики	Робочі матеріали та презентації згідно плану виконання письмового звіту практики	5-10
- правильність розрахунків економічних показників та виконання завдань	Робочі матеріали та презентації згідно плану виконання письмового звіту практики	5-15
- логічність та завершеність обґрунтування результативних показників	Робочі матеріали та презентації згідно плану виконання письмового звіту практики	5-10
<i>Захист навчальної практики</i>	Звіт	20-30
<i>Всього балів</i>		100

Переведення підсумкової оцінки академічної успішності в балах до показників за державною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та до шкали оцінювання, що прийнята в ECTS представлено в таблиці 4.

Таблиця 4

**Шкала оцінювання проходження студентами навчальної практики
«Звітність підприємств та економічний аналіз»**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Порядок підведення підсумків практики

Оцінка за практику вноситься в список - відомість навчальної практики і в залікову книжку студента. Записи і підпис з навчальної практики здійснює викладач – керівник (и) практики.

Члени комісії ставлять свої підписи тільки на титульному аркуші практики та у відомостях. Відомості робляться у 2 примірниках. Перший залишається на кафедрі, другий надається у деканат.

Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, направляється на практику повторно в періоду навчального семестру або канікул.

Студент, який в останнє не отримав задовільну оцінку з практики в комісії, відраховується з університету.

За підсумком практики викладач – керівник (и) практики складає звіт. Звіт по практиці має наступну структуру:

- титульний аркуш;
- вступ (де вказується відповідно яких документів проводилась практика);
- основна частина (де розкривається зміст практики та результати індивідуальних завдань);
- висновки та пропозиції;
- додатки до звіту.

Звіт підписується викладачем – керівником практики від кафедри.

Підсумки навчальної практики обговорюються на засіданні кафедри, підсумкових конференціях студентів з практики, а загальні підсумки – на засіданнях ректорату, деканатів, Вченій раді університету, факультетах.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма з проведення навчальної практики.
2. Методичні вказівки до проведення навчальної практики.
3. Посібники, підручники відповідно професійних компетенцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» [Електронний ресурс]: Закон України від 18.11.2003 р. № 1282-IV. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>, вільний. –(дата звернення: 16.01.2016).
2. ДСТУ 4527:2006. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення. Київ : Держстандарт України, 2006. 28 с.
3. ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. Київ : Держстандарт України, 2004. – 17 с.
4. ДСТУ 4268:2003. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги. Київ : Держстандарт України, 2003. – 13 с.

5. Байлик С. І. Організація анімаційних послуг в туризмі : навч. посібник / С. І. Байлик, О. М. Кравець. – Харків : ХНАМГ, 2008. – 197 с.
6. Кравець О. М. Вступ до фаху : конспект лекцій : для студ. 1 курсу всіх форм навч. за напр. підгот. 6.140103 – «Туризм» / О. М. Кравець ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 98 с.
7. Організація туризму: підручник / [І. М. Писаревський, С. О. Погасій, М. М. Поколодна та ін.] ; за ред. І. М. Писаревського. – Харків : ХНАМГ, 2008. 541 с.
8. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів / під заг. ред. проф. В. К. Федорченка; Київський ун-т туризму, економіки і права. – Київ : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.

1. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посібник / І. М. Бойчик. – Київ : Атака, 2002. – 478 с.
2. Власова В. М. Основы предпринимательской деятельности / В. М. Власова. – М., 2010. – 265 с.
3. Воробьев С. Н. Управленческие решения : учеб. пособие / С. Н. Воробьев. – М. : Юнити, 2003. – 316 с.
4. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. –Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>, вільний.
5. Школа І. М. Розвиток туристичного бізнесу регіону : навч. посібник / [За ред. проф. І. М. Школи]. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2012. – 680 с.
6. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії : навч. посібник / [За ред. проф. І. М. Школи]. – Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2003. – 662 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ <http://nip.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Методичний кабінет кафедри обліку і оподаткування.
4. Internet.